

קוגון, אויגן (1903-1987)

(Eugen Kogon). עיתונאי ואיש מדע-המדינה אנטי-נאצי. ק' למד כלכלה וסוציולוגיה בעיר מולדתו מינכן, בפירנצה ובווינה וזכה בתואר דוקטור למשפטים ולמדע המדינה. במאמרים שפירסם ק' הקתולי בכתבי-עת אוסטרניים שונים, בעיקר קתוליים, התבטאה עמדתו הביקורתית כלפי הכנסייה. ק' גם היה יועץ לאיגודים המיקצועיים הנוצריים באוסטריה. אחרי סיפוח אוסטריה לגרמניה במרס 1938 נעצר ק' בגלל עמדותיו האנטי-נאציות, וב-1939 נשלח למחנה בוכנולד. שנים מספר עבד בעבודות כפייה שונות. מ-1943 עד אפריל 1945 היה פקיד רפואי במחנה, וכך יכול היה לדעת מקרוב על הניסויים הרפואיים שנערכו באסירים במחנה. רגשי האנוש שנשתמרו אצל ק' כול שנות מאסרו הניעוהו לנצל את מעמדו כדי לשפר את תנאי התברואה במחנה ולהציל חיי אסירים, והוא שיתף פעולה עם המחותרת במחנה, שרוב חבריה היו קומוניסטים גרמנים. ק' היה אחד מ-46 האסירים שהגסטפו תיכנן לרצוח ערב שחרור המחנה. בתחילת אפריל 1945 הוברח ק' אל מחוץ למחנה בתוך ארגז סגור ששימש להעברת ציוד רפואי. סייע לו רופא הס"ס ד"ר דינג-שולר, שק' עבד אצלו כפקיד רפואי. בהיותו מחוץ למחנה שלח מכתב למפקד המחנה והזהירו להתנהג בצורה הוגנת, ולא ישלמו לו כגמולו. הוא גם שיכנע יחידות צבא אמריקניות שהתקדמו לעבר המחנה לשחררו בלי דיחוי.

לאחר השחרור הכין ק' דין-וחשבון על מחנה בוכנולד בשביל אגף הסעד הפסיכולוגי במטה בעלות-הברית, ואחר-כך עיבד אותו לספר, והוא היה התיאור המקיף הראשון של מחנות הריכוז הנאציים

(Das System der Deutschen Konzentrationslager, Frankfurt A/M der Ss-Staat) . . . (1946). מאז צאתו לאור לראשונה ב-1946 יצא הספר, הכולל את הניתוח היסודי הראשון של מחנות הריכוז, במספר מהדורות ותורגם לשפות רבות. בין השאר מנתח ק' בספרו מהיבטים פסיכולוגיים וחברתיים את הקריטריונים שעל פיהם חילקו אנשי הס"ס את האסירים לקבוצות שונות כדי להקל את שליטתם עליהם. ק' היה ממייסדי כתב-העת Franfurter Hefte ומעורכו וממשתפיו. רוב מאמריו דנים במהותו של הנאציזם וטבעו ובהתפתחותה של הרפובליקה הפדרלית של גרמניה. מ-1951 ועד לפרישתו ב-1968 היה ק' פרופסור למדעי המדינה במכללה להנדסה בדארמשטאט.

ק' היה פעיל ב'תנועה האירופית' שדגלה באיחוד מערב אירופה ובשנים 1950-1953 היה יושב-ראש הסניף הגרמני של ה'איגוד האירופי', שהוקם ב-1948 ושדגל באותו איחוד. ק' גם היה יושב-ראש החברה למדעי המדינה בגרמניה. מתוך אמונתו האידיאליסטית וההומנית קרא ק' בלא הפוגה לחשיפה ציבורית מוחלטת של מהות הנאציזם ומשמעותו והאידיאולוגיה הגזענית שלו. כפי שציין ק' עצמו בספר 'רצח המונים נאצי-סוציאליסטי בגז רעיל'

(Nationalsozialistische Massentoetungen Durch) Giftgas, Frankfurt A/M, 1983

שק' היה אחד מעורכיו:

'מחשבה ופעולה המעוגנות כליל בגישה אנושית הן ההגנה היחידה נגד טירוף גזעני וכול השלכותיו; גישה אנושית היא גם מקור התפיסות הנורמטיוויות הנכונות שעליהן יש לבסס את כול ההחלטות הקיומיות. דברים אלה חלים על הפרט, החברה והמדינה כאחד.'